

СИНТЕЛЕТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ «ВПИСУВАННЯ» ЕКОНОМІКИ В ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Є. І. Ходаківський, д. е. н., професор,
Заслужений діяч науки та техніки України, академік АЕНУ

В.В. Вольська, к. е. н., доцент
Житомирський національний агроекологічний університет

Л. Л. Капітула
к. е. н., старший науковий співробітник, вчений секретар
Інституту сільського господарства Полісся НААНУ

Криза економічної думки, одним із проявів якої є нехтування
необхідністю дотримання природних законів у суспільно-

господарському бутті, породжує деструктивне господарювання, наслідками якого стає дедалі зростаюче антропогенне та похідне від нього техногенне навантаження на природне середовище. Шквальне розгортання екологічної кризи у світовому масштабі призводить до загрози глобального колапсу.

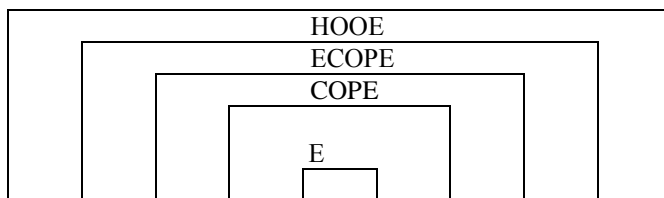
З огляду на істотну зумовленість кризи чинниками світоглядного характеру, фізична економіка як світоглядне вчення, що найбільш активно культивується в українському соціумі, стає сучасною концептуальною основою виведення національного та світового господарства із кризового стану. Відтак її доречно розглядати як «ідеологію вписування» економічних систем у природне середовище.

Базуючись на викладених засадах, насамперед враховуючи природні закони економічного буття, необхідно вибудувати таку модель господарювання та обґрунтувати сценарії переходу до неї, реальне використання яких являтиме собою прикладний аспект застосування цієї «ідеології». Аналіз еволюції господарювання свідчить про наявність передумов формування концептуальних засад відповідної моделі. Історичний досвід показує, що найтривалішим був процес утворення економічних основ суспільного буття. Їх доповнення ринковими механізмами забезпечило формування ринкової моделі господарювання, а потреба подолання суперечностей і вад ринкової економіки зумовила необхідність дотримання соціальної орієнтації.

Проте країни, що скористалися цією моделлю, швидко переконалися в обмеженості й соціальної ринкової економіки. Адже зовні привабливий високий рівень матеріального добробуту базується в кінцевому рахунку на інтенсивному індустріалізмі, який завдає все відчутнішої шкоди довкіллю. Тому набуває актуальності модель екологічно та соціально орієнтованої ринкової економіки (NECORE), запровадження якої демонструє реальну можливість «вписування» господарських систем у природне середовище (рис. 1). Її екологічний компонент є обмежуючим параметром, який має об'єктивну пріоритетність і тому вимагає жорсткої субординації інших складових моделі, соціальний — цільовим орієнтиром, що спрямовує господарювання у гуманістичне русло, а ринковий описує механізм розвитку господарських систем.

Прикладне використання моделі стає можливим завдяки обґрунтуванню сценаріїв «вписування» економічних систем у природну сферу. Але, як свідчить ноосферне вчення сучасних українських фізіократів (В.І. Вернадський, Н.Д. Руденко, В.О. Шевчук, О.М. Канигін та ін.) абсолютно пріоритетного значення в пізнанні

системи Всесвіту набуває ноосферна економіка, де Абсолютом всіх продуктивних сил, включаючи Людину, виступає Інтелект (інформація, знання). Науковою парадигмою в сучасному когнітивному прояві соціальної та економічних знань виступає синтелектика, що в аналогії з синергетикою (наукою про складні системи, що самоорганізуються), розглядається як макроекоскопічна теорія творчості та набуває парадигми в дослідженні формування системи ноосферної економіки.

Умовні позначення: E — економіка; PE — ринкова економіка; COPE — соціально орієнтована ринкова економіка; ECOPE — екологічно та соціально орієнтована ринкова економіка; HOOE — ноосферна економіка.

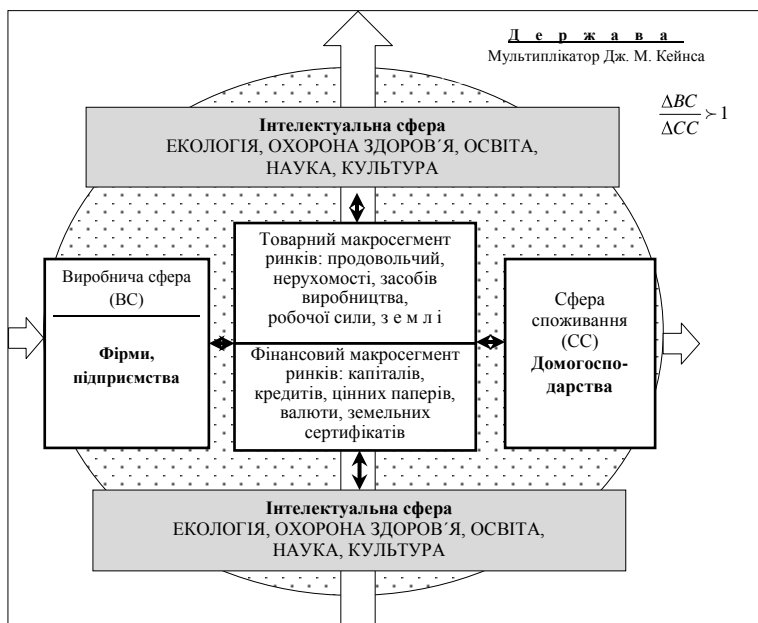
Рис. 1. Екологічна, соціально-орієнтована ноосферна економіка як модель «вписування» господарських систем у природну сферу

Отже, геній найвидатніших фізіократів світу В. Вернадського та М. Руденка визріває в XXI ст. через становлення інтелектуальної економіки (нооекономіки), що поєднує інформаційну економіку, економіку знань при базовій основі активізації інтелектуальної сфери.

При формуванні гештальту (образу, уяви), національної системи інтелектуальної економіки за основу і вершину взято інтелектуальний сектор (екологія і охорона здоров'я, освіта, наука, культура), в центральній частині – ринок, зрівноважений товарним і фінансовим макросегментами, а умови функціонування – мультиплікатор рівноваги, яку забезпечує залучення інвестицій і, згідно постулатів синергетики, зовнішніх, як ознака посилення взаємодії із зовнішнім середовищем і, зокрема, за визначеним вектором гуманістично-демократичного європейського світу (рис. 2).

Активізація дії внутрішнього середовища вимагає нормалізації системи оплати інтелектуальної праці за еквівалентом складної кваліфікованої, формулу якої визначив ще в 1790 році Адам Сміт: праця спеціаліста – це подвоєна проста, але це нижня межа для розрахунків, а далі йде наступна тарифікація – бакалавр, магістр,

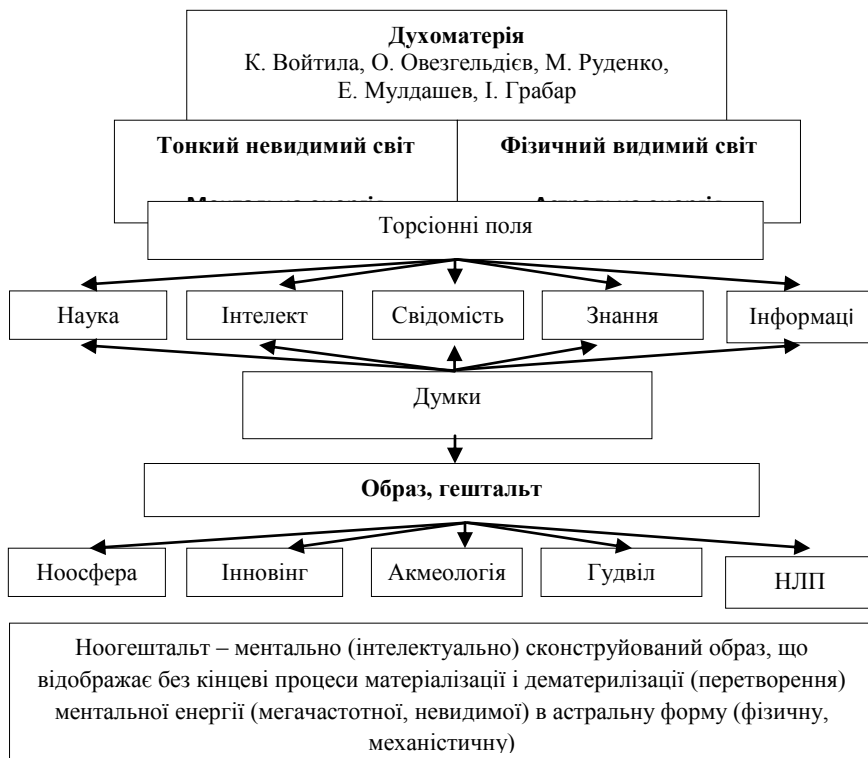
доктор філософії, доктор наук. Поки не існують стандарти ринку землі, як ознака інтелектуальної економіки. Але, цілком очевидно, що товарний та фінансовий макросегмент ринку землі повинні бути збалансованими, тобто товарна маса землі еквівалентна банківській сертифікатній. При цьому ознаками інтелектуальної економіки є: знання – товар, наука – стратегічний ресурс, інноваційне виробництво, плюаристична власність, економічна влада – доступ до інформації, творча активність, оплата праці за еквівалентами складної кваліфікованої. Для координації розвитку інтелектуальної економіки держава використовує мультиплікатор рівноваги Дж. М. Кейнса, створюючи надрівновагу в темпах приросту виробництва над темпами суспільного споживання за рахунок акселератора інвестування інтелектуальної сфери.

Рис. 2. Стержневий гештальт (образ) інтелектуальної економіки

В гуманітарному вимірі функціонування системи інтелектуальної економіки є субстрактним вектором розвитку цивілізаційних процесів. Про це яскраво свідчить наукові досягнення сучасної школи фізичної економіки вперше презентованій в світовій

науці Миколою Руденком. Визначаючи космос – середовище існування інтелектуальної сфери він будує цілісну архітектуру Всесвіту та вписує в неї «Людину», як єдність фізичного і духовного та їх спорідненість стверджуючи, що подібно до Людини, Всесвіт теж має власний орган синтезу та започатковує категорію «Духоматерії».

Рис 3. Логограма формування ментального ноогештальту Провидіння

Економіко-філософська система українського вченого і письменника М. Руденка є найбільшим внеском в розвиток фізіократичних ідей ноо (інтелектуальної) економіки. Свою економіко-філософську систему, яка охоплює такі основоположні праці, як «Гносис і сучасність», «Архітектура Всесвіту», та «Енергія прогресу», мислитель вибудовує на засадах синтезу знань, охоплюючи філософію, економіку, космологію, фізику, математику, психологію та теологію.

Він доводить нагальність відновлення порушеного синтезу Знання, яке у своїй першооснові було, а тому і мусить залишатися єдиним. Відроджена М. Руденком парадигма фізичної економії є прикладом започаткування єдності того сегмента знання, яке окреслює економічний аспект суспільного та загальноцивілізаційного буття.

На основі розробок М. Руденка розроблено логограму ноогештальту Провидіння. При цьому ми використовували світовий досвід орієнтації на ноосферний розвиток та єдності категорій науки та релігії, що нині має домінуючий напрям. Про це свідчать роботи наукових і релігійних діячів: Карла Войтили – Папа Римський Іоанн Павло II, його енцикліки «Сіяння Правди», «Все про людську працю», вчених, що досліджують енергію «тонких» світів: Е. Мулдашев, І. Грабар, О. Овезгельдієв. Особливою актуальністю звучить нині монографія «Енергія прогресу» видатного «фізіократа» світу Миколи Руденка, зокрема відкрита ним категорія «Духоматерії», як геніального відкриття в царині сучасного знання про світ і реальність, в якому Людина впливає на енергетичний потік як суб'єкт, а насамперед, духоматерія за допомогою енергії діє на людське існування. Поєднання гностичного з фізичним привело дослідника до висновку про матеріальність Бога, якого він ідентифікує із Всесвітом (рис. 3).

Грунтуючись на дослідженнях цих авторів та вияснення сутності Провидіння, сформованих ще в уяві античних вчених, релігійних діячів, ми запропонували загальний ноогештальт Провидіння, що ґрунтується на єдності Віри, Волі, що визначають Долю, та на основі Розуму і Добра народжують Майбутнє (рис. 4). На нашу думку, сформований ноогештальт Провидіння сприятиме в передбаченні оптимістичного майбутнього, успіхів в творчій діяльності, досягнень в інновінгу та акмеології, забезпеченні Гудвілу підприємств і фірм, активізуватиме людську діяльність на основі використання нейролінгвістичного програмування (НЛП).

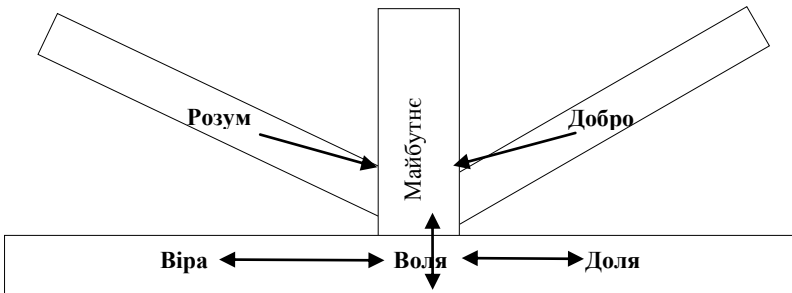

Рис 4. Ментальний Гештальт Провидіння

Усвідомлення соціопсихологічної і релігійної категорії ноогештальту Провидіння має першочергове значення для формування оптимістичної поведінки людини та її передбачення майбутнього.

Список використаної літератури

1. Вольська В. В. Управління потенціалом підприємства: Навч. посібник / В. В. Вольська. – Житомир: Полісся. – 2012. – 177 с.
2. Канигін Ю.М. Фізична економія: (Енергія історичного прогресу) / Ю.М. Канигін, В.І. Кушерець. – К.: Знання України, 2016. – 47 с.
3. Ходаківський Є. І. Психологія управління : підручник. 4-те вид. перероб. та доп. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т.П. Грабар. – К. : «ЦУЛ», 2014. – 488 с.
4. Грабар І. Г. Синергетика економічних систем : [навч. посіб.] / І. Г. Грабар, Є. І. Ходаківський, О.В. Вознюк, Л.Ю. Возна та ін. – Житомир. – 2003. – 244 с.
5. Ходаківський Є.І. Синергетика та гештальти кооперації : брошура / Є. І. Ходаківський. Житомир : ЖНАЕУ. – 2015. – 31 с.
6. Ходаківський Є. І. Синергетико-гештальтна парадигма ноорозвитку макроекономічних та екологічних процесів / Є. І. Ходаківський, Н. С. Пугачова // Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. «Парадигмальні зрушення в економічній теорії XXI ст.» 15-16 жовтня 2015 р. – К. КНУ ім. Т. Шевченка – С. 272–277.
7. Ходаківський Є. І. Провидіння (соціально-психологічний аспект) / Є.І. Ходаківський, О.В. Мосієнко, О. В. Тузюк, Ю.В. Богоявленська, І. Є. Януль. Житомир: Рута. – 2014. – 323 с.